

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ТРАВМИ ТА УСНОІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СЬОГОДНІ.

Телуха С.С.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Інтерпретація та публічне представлення усноісторичного дослідження – це завжди питання етики та відповідальності дослідника. Сучасні дослідження вимагають надзавдань, вирішення яких допоможе зробити якісні проекти, створити потужні архіви та джерельну базу, яка дозволить історикам, антропологам, соціологам, етнологам та дослідникам інших галузей науки розібратися з тим, як війна впливає на життя, історію, науку. Метод усної історії є показовим у цьому, адже його сутність та динаміка сприяють його гнучкості, чутливості до подій та можливостям створення нових інструментів його представлення.

Сьогодні я, як дослідниця та усний історик, знаходжуся в постійних роздумах про представлення інтерв'ю, віднайдення інструментарію для оприлюднення матеріалу, пошуку способів, що допоможуть ретельніше вдивитися в історію. Так, дійсно, сьогодні ми багато документуємо та фіксуємо досвіди як минулого так і теперішнього, але мало розгортаємо ці досвіди світу, особливо в момент події, що йде, яка триває, а її закінчення – невідомість. Поєднання усних свідчень із графікою сьогодні є виваженим і водночас безпечним способом розповіді про травматичний досвід та переживання. Такий підхід дозволяє зберегти конфіденційність оповідачів, подаючи їхні біографії та особисті історії через художні, а не документальні образи, створені за допомогою графіки [1].

Графічні історичні публікації сьогодні не є новинкою. Сучасні митці все частіше обирають жанр комік-буку або графічної новели для ретельного художнього «вдивляння» в історію окремої людини та візуалізації катастрофічних подій минулого (далекого чи недалекого) [2]. Існує чимало дефініцій, які включають в себе подібні поєднання: дорослі комікси, пост-андеграунд, альтернативні комікси, але вони стосуються більше маркетингових назв. Все більше з'являється саме графічних новел, які пов'язані з історичністю та критичністю. Більш академічне поєднання документальної основи з жанром комік-буку постає сьогодні в різних термінах, такими як, але не обмежено лише цими: long-form, comic-book, graphic novel, reality-based work, graphic nonfiction, graphic memoir, nonfiction graphic novel, nearly nonfiction [3].

Українські автори все активніше звертаються до графічного жанру. «Піджмурки з смертю» – історія свідків Голокосту, оформлена як графічний роман із дидактичними матеріалами [4]. У «Серед овець» Олександр Корешков порушує тему радянської спадщини. Італійський художник Ігорт у «Українських зошитах» показує Голодомор і війну на Сході, наголошуючи, що комікси – це спосіб глибокої комунікації, здатної передавати емоції та історії через малюнки [5].

Література:

1. Telukha S.S. Conducting oral History research during Russia's ongoing war against Ukraine: ethical issues and ongoing projects. Scientific perspectives. 2024. P. 957.
2. Гудошник О.В. Documentary comics у сучасному науковому дискурсі та українському комікс-просторі. Communications and Communicative Technologies. Вип. 19. 2019.С. 32-40.
3. The graphic novel. An introduction. Jan Baetens. Hugo Frey. Cambridge University Press. P.4.
4. Піджмурки з смертю. Дитячі розповіді про недитячу історію.
5. Візуалізація колективної та особистої травми у коміксах: прихований потенціал суспільного примирення. <https://supportyourart.com/columns/komiks/>